

om de daarlige Pladser, de daarlige Folk, saaledes at naar Karle og Piger eller deres paarørende beklage sig og Sagen undersøges, vilde man — den Tro har jeg til Folks Retsindighed, uanset hvad de ere i politisk Henseende — sige: Ja, vi kende den Gaard, vi kende disse Folk, der er øvet Uret. Ellers kan jeg i mange Tilfælde lige saavel tage imod en Underdommers Afgørelse som mod en anden, men i en saadan Sag som denne tror jeg, man igennem et Nævn vilde have langt større Betyggelse for, at der blev øvet Ret end det modsatte.

Jeg skal nævne et andet Eksempel paa, hvorledes den gamle Lov ligefrem har kunnet godkende Raahed og Brutalitet. Oppe i Skiveegnen tjente hos en større Gaardejer, en af de moderne jydsk Bønder, ikke en Bonde af den gamle solide Slags, en Dreng paa 12 Aar. Denne Dreng var ikke stærk, han led af Skrofulose i en udpræget Grad, og navnlig havde han store Kirtelsaar paa den venstre Fod. Det smertede ham at gaa, særlig med de tunge Træsko, som de almindelig bruge paa Landet. Paa Gaarden var der en anden Tjenestedreng, og disse to havde saa aftalt, at den svagelige skulde arbejde i Stalden, den anden ude paa Marken. Nu tjente der tillige en meget stor og stærk Karl — jeg saa ham senere —, som ikke var god mod Drengene, men hundsede dem. Han havde hørt om den Aftale, der var truffen, og saa bestemte han i Modsætning til den, at den svagelige Dreng skulde gaa ud i Marken, og da Drengen sagde: Jeg er svag, saa slog han ham, og han slog haardt. Drengen klagede til Husbonden, en Gaardejer Mølbæk, og bad, om han ikke kunde blive fri for det Arbejde. Men da Karlen havde sagt, at Drengen skabede sig, slog ogsaa Husbonden ham, tildelte ham en Ørefigen. Saa forrettede Drengen Arbejdet, men en Dag, han igen havde faaet Klø af Karlen, gik han hjem til sine fattige Forældre; det var en lille Husmandsfamilie med mange Børn, men de vare gode mod deres Børn. Saa gik den lille Husmand til Gaardejeren og sagde til ham: „Da jeg fæstede Drengen bort til dig, bad jeg dig om, at du vilde beskytte ham mod andre og ikke selv slaa ham, jeg sagde til dig, at han ikke taalte det; vi have aldrig pryglet vore Børn, og vi ville ikke have, han skal prygles; han har haft det godt i vort Hjem og i Skolen, og naar han skal ud at tjene, skal han ikke prygles“. Manden svarede i en hensynsløs Tone, at saa længe Drengen tjente der, vilde han ikke love, at lade være at slaa ham. „Du vil ikke love, at han skal være

fri for Klø af dig og Karlen?“ Nej, det vilde han ikke. Saa tog Faderen Drengen med hjem, og det vilde ethvert rettænkende Menneske have gjort, det vilde ethvert Medlem i denne Sal have gjort. Men nu anlagde Gaardmanden Sag mod Husmanden, og denne blev dømt til en Bøde til Statskassen paa 20 Kr. og en Erstatning til Husbonden paa 40 Kr. Jeg kom derud og undersøgte denne Sag. Drengen var nu kommen til en anden Gaard, hvor han havde det ret taaleligt. Jeg husker, at jeg ved Indkørselen til Gaarden, hvor Drengen tjente, mødte den gamle Bonde, der oprindelig havde ejet Gaarden, men nu var paa Aftægt. Jeg vekslede nogle Ord med ham om Drengen, og han sagde: „Det er en flink Dreng“. „Hvordan ere hans Forældre?“ „Det er ogsaa flinke Folk, de ere svært ømme over deres Børn, men det kan man ikke sige noget til, det er godt, naar de skulle ud at tjene“. Se, det var en Mand af en helt anden Kaliber end den Bonde, jeg før talte om. Da jeg saa kom ind i Gaarden, kommer Drengen, Thomas, humpende, og jeg siger saa til ham: „Tag dine Strømper af“. Det var lettere sagt end gjort, for de vare indfildrede i Saar. Endelig fik han dem af, men Smuds og Saar i Forening forhindrede mig i at se, hvor megen Skade der var forvoldt ham. Saa kom Konen ud, og til hende siger jeg: „Kunne vi ikke faa lidt varmt Vand og et Par linnede Klude?“ Vi fik saa Drengens Ben vaskede og kunde saa se, hvad der virkelig var i Vejen. Det viste sig saa, at ikke alene paa venstre Fod og venstre Ben, men ogsaa paa højre Fod og højre Ben og paa begge Armene var der store skrofulose Saar. Denne Dreng skulde paa et Sanatorium eller et Hjem og ikke ud at tjene, og denne Drengs Fader var, fordi han beskyttede sit Barn, bleven straffet. Jeg skylder at tilføje, at den Omstændighed, at vi beskæftigede os med Sagen, bevirkede, at den blev appelleret til Viborg Overret, og ved Appellen blev vedkommende Husmand frikendt; men i mange Tilfælde maa de vedkommende, der blive dømt ved Underretten, finde sig i Dommen. Dels have de ikke Raad til at appellere, og dels ere de uden Kendskab til, hvorledes de skulle gøre det.

Der er øvet og vil fremdeles blive øvet megen Uretfærdighed. Den gamle Lov giver i saa Henseende næsten ingen Beskyttelse, og dette skyldes først og fremmest den Omstændighed, at den har Bestemmelsen om Ret til Hustugt. Den giver den stærke Ret til at misbruge sin Styrke overfor den svage.